Ե. 6725 1892 ՄԱՅԻՍ 30 ՀՈՒՄԱՍ ԻՐԹԷՍԻ 33 ԻՒՆՍԻՒ ՍԷՆԷ ԱԼԱՖ 1892 ՅՈՒՆԻՍ 11 ՀՈՒՄԱՍ ԻՐԹԷՍԻ Ե. 6725

ԳԻՆԸ 40 ԱՐՏԱՔԻՆ ԳԻՆԸ

Մասիսի Աշխարհ

ԳԻՆԸ 40 ԱՐՏԱՔԻՆ ԳԻՆԸ

ԱՐՏԱՔԻՆ ԳԱՅԼԷՐԸ

Բաղդատար Իշխան սենելիք Մէճիտ 5
Սրանցից ընդ սենելիք 6
Բոսբա Լուսերէթ պիզէ աեիտ տիր

Իսթանպոլտա, Քիւրքճիւ խանընտա, ալթ գաթտա վագը 21 վէ 23 նիւմէրոլու մաղազալար.

مطبعه وادارەخانەسی
استانبولده کورکجی خانده آلتقاتده
واقع ۲۱ و ۲۳ نومرولو مغازەلر.

منظومهٔ افکار
صاحب امتیاز و مدیر مسئولی
قره‌بت یانوسیان

ՄԱՍԻՍԻ ԱՇԽԱՐՀ

ՍԱՀԻՊԻ ԻՄԹԻԵԱՆՑ ԴԱՐԲՈՑՏ Ց. ՓԱՆԻՇԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ

Ս. Պատրիարք Հազրէնին պու կիւն Մապէյնի Հիւմայունա ազիմէթ իթտիկի իշիտիլմիշ տիր։

Ուսուֆ Խորհուրդ տիւն Դալամատա թէնէմմիւ իտերէք, Դիւանընը եէնիտէն թէշքիլ իթմիշ վէ Զաքարեան Գիրդոր էֆէնտիի Ատենապետ վէ Նէմցէ Գասպար էֆէնտիի Ատենադպիր ինթիխապ իթմիշ տիր։ Մէճլիս, Թօրգաբու մէքթէպինէ միւտիր Նասպ օլունան Արժ. Տ. Արիստակէս Քահանայ Վարժապետանընն մէնմուրիէթինի թաստիգ իթմիշ տիր։

Մէճլիս ուսուլու թէարիս լայիհասընընն գապուլինէ տէկին, թագտիմ օլունան տէրս քիթապլարընն թաստիգինի թէնէիսիր իթմիշ տիր։

Մէճլիս պուենտան մատատա պաղը մէսէլէլերի մէշղուլ օլարագ, 8 մուալիմէ չէհատէթնամէլէր վիրմիշ տիր։

Տէրսատէթէ կէլմիշ օլան Թէքֆուրտաղ առաջնորդու Գէր. Հայեակ Սրբազան պու կիւն Ասլիէ նէզարէթինէ կիտէրէք, էքսէրիսի չիֆթճիլերատէն իսպարէթ օլան Թէքֆուրտաղ էհալիսինէն, չէքիրկէ եիւզիւնտէն տիւշար օլտուղլարը զարար ու խասարի հազրընտա, նաղդը Բիղա բաշա հազրինէ մալիւմատ իթա իտէրէք, մէղքիւր միւզիրը հայվանլարըն քիչլիէն մահվը ուիթլաթը իշիւն, պաղը երպապը իսթիսասը (մանդագեոք) օլ թարաֆա կէօնտերիլմէսինի իլթիմաս իտէճէք, վէ պու պապատ թանզիմիթտիկի պիր բարօրու նաղրբը միւշարիլէյհէ թագտիմ իտէճէք տիր։

Պէօհիւքտէրէ քիլիսէսինին եէվմի մախսուսու օլմադ միւնասէպէթի իլէ, Պատր. Փոխանորդ Գէր. Գաբրիէլ Ծ. Վրդպ. եարընն մէղքիւր քիլիսէտէ Սբ. Պատարագ թագտիս իտէճէք տիր։

ՏԵԼԵԳՐԱՖԻ

Տիւն իրթօղրուլ ճամբէնտէ իճրա պուկիրուլան սէլամիրդ ալանընը սէյր ու թէմաշա իթմէք իւզրէ, Ամերիդանընն Ամերնա սէֆիրի վէ ըէֆիզլերի վէ Տաեունու Ումմուսիէի Օսմանիէ վարիտաթը մախսուսէսի միւտիրի Մ. Նօպլէ ֆէ մատամաորդ Վէ աթուֆ Մաքսուտ Սիմոն պէյ հազրէ վէ Պուլկարիսթան գաբու քէհեասը Մ. Տիմիթրօֆ վէ պաղը էճնէպի սէֆարէթ մէմուրլարը վէ մինիթէպերան վէ սէյահլար տաեիրէյի ֆախիրէտէ հազրը պուլունարագ, պիլ վասրթա իլթիֆաթը Շահանէնէ նայիլ օլմուշլար տիր։

Պու կիւն տախի մէքթէպի Ֆիւնունունու Թրպպիեէի Շահանէ իլէ Թրպպիեէի միլքիեէ չակերտանընա Քեաղրախանէտէ պիր ղիեաֆէթի Սէնիեէ քէշիտէ պուլրուլաճագ տիր։

Մէքթէպի հարպիեէի Շահանէտէ, 300 եաթագ տահա իլավէսինէ քիֆաեէթ իտէպիլէճէք պիր տաեիրէնին ինշաաթընա պաշլանմըշ տիր։

Ամտրն վիլաեէթի մէճլիսի իտարէ ազասընընն ատէտի կտէն 8է իպլաղ օլունմասը իշիւն, վալի Ապտիւրրահման բաշա հազր, Թարաֆընատան, քէյֆիեէթ Պապը Ալիեէ իշար օլունմուշ տուր։

Շէհրիմիզտէ պուլունան ունճու մաղազալարը իլէ էքմէքճի ֆրունլարընտա ունլարընն գարրշրդ օլուպ օլմասընընը հէր վագթ տօրաշրդ մուաեէնէ իթմէք իւզրէ, մէքթէպի թրպպիեէի միլիեէ լիսի քիմեա մուալիմի Ղուկասեան Նշան էֆէնտի իլէ, մուավինի մէքթէպի մէղքիւր մէէզունլարընտան Նուրի պէյ, 750շէր զուրուշ մաաշա, Շէհր էմանէթի թարաֆընտան միւֆէթթիշ թաեին ղալընմըշլար տիր։

Թօքաու վէ սիւվարի ալայլարընընն իքմալի նօգտանը զրմընտա, մուդամը Սէրասքէրիճէ Մահարիսթանա սրբարըշ օլունմուշ օլան հայվանաթտան 712սի 2ինճի օրտուլի Հիւմայունա թէֆրիդ օլունարագ, հայվանաթը մէղքիւրէնին պու կիւնլէրտէ էտիրնէեէ կէօնտերիլէճէկի իշիտիլմիշ տիր։

Պու քէրրէ Պուլկարիսթան հուտուտունտա վագը ճումայի Պալէա ճիհէթինէտ, պիր սիւրիւճիւ բօսթասը քիչատ իտիլմիշ տիր։

«Սվօպոտա» զազէթասը, Վարնարուսճուգ շըմէնտրֆէրի իլէ, բօսթա վէ թէլէկրաֆ ագլամ վէ մէրքէզլէրինտէ խսթիխտամ օլունան պիր չօգ Հայ մէմուրլարը, խրտամէթ վէ մէէմուրիէթլէրինտէն չէգարըլմըշլարընա տաեիր ըէսմի զազէթատա նէշր օլունան պիր գարարնամէնի տէրճ ու պէեան իթտիկի, ալաֆր. յունիս 9 թարիխիյլէ վարիտ օլան պիր թէլէկրաֆատան անլաշըլմըշ տիր։

Լօնդրատան 9 յունիս թարիխիյլէ ալընան պիր թէլէկրաֆա կէօրէ, մալի նազրը Մ. Կոշըն, հիւքիւմէթին իմթիխապ իթտիկի բօլիթիդասը հագդընտա պէեանը էֆքեար իթմէք իւզրէ, պիր գաչ հաֆթատա գատար միւնթէխիպլէրին իճթիմաէ տավէթ օլունաճագլարընը զիքր ու իթեան ի տիեօր։

Իսքէնտէրիէէտէն իշար օլունտուղունա կէօրէ, Մըսրը հիւքիւմէթի թարաֆընտան, տէվլէթլերին մուվաֆագաթըյլա, Սուտան թաղմինաթընընն թէսվիեէսի ղրմընտա թախսիս ղալընան 100,000 ինկիլիզ լիրասընընն նըսֆը, էրպապը իսթիհզադ վէ ալէագատարանա, ալաճագլարընընն իւչ գըսմընտան պիրինէ մահսուպէն թէէտիեէ օլունմուշ տուր։ պաղբսընը թէսվիեէ իշիւն, 50 պին լիրաեա տահա լիւզում վար տըր։ Պու եիւզ պին լիրալըգ պաշլըճա մէպլաղ, ղօմիսիօն թարաֆընտան թախսիս օլունան-մէպալիղին իւչտէն իքի գրամընընն եալընը թէսվիեէսինէ քիֆաեէթ իմմէքտէ տիր։

Թէսալիատան ալընան իսապէրլէրէ կէօրէ, պու սէնէ գրթաի մէղքիւրէ եեալաթընա մահսուլաթ ֆէվգելատէ ֆէյդ ու պէրէքէթլի օլաճաղը գավրէն մէէմուլ օլունմաղլա, մահէլլի սարֆիեաթըյլա թարլալարընը թօխտամուղու իշիւն լիւզումի օլան պուղատատան մատատա, լաագալլ 28 միլեօն ֆրանգլըգ զէխաեիր, մէմալիքի էճնէպիեէէ իխրաճ իտիլէպիլէճէք իմիշ։

Եաղընտա պու եիւզտէն հասըլ օլաճագ ֆէվաեիտ նազարը իթիբարէ ալընարագ, չիմտիտէն ազչէ վէ գամպիօ ֆարգընտա պիր թէնէզզիւլ միւշահէտէ օլունմագտա տըր։

Պուրսատա Ըզզլար նամ մահէլլատէ ինչա օլունմուշ օլան ասքէրի մէքթէպի իսատիսինին, տիւն վալի Միւնիր բաշա հազր. իլէ իւմէրատ ասքէրիեէ վէ էրքանը վէ միւթէհայիզանը վիլաեէթ հազրը օլտուղլարը հալատէ ըէսմի քիչատը իճրա օլունմուշ տուր։

Թօքիանէյի ամիրէ հիսասընընա օլարագ, պու քէրրէ տախի 108 սանճագմա էտէվաթ Մավզէր թիւֆէնկի վիրուտ իթմիշ տիր։

Ավսթրիա սէֆարէթխանէսի թարապիատա քեաին սայֆիեէեէ նազլ իտիլմիշ տիր։

Եանեա վիլաեէթինտէ Տէլվինա թարաֆլարընտա իճրայի չէգավէթ իթմէքտէ պուլունան, Բէրլին նամ շախսընն թաղըլընա մէմուր օլան զապթիեէլերէ ոօգուզ սաաթտան զիեատէ վուգու պուլան միւատէմէ վէ միճաեէլէտէ, 5 նէֆէր ըէֆիզլերի իլէ էօլմիշ օլարագ տերտէսթ իտիլմիշ տիր։

Թրապիզոն վիլաեէթինտէ Ֆաթսա գազասը պիտաեէթ մահքէմէսի ըէէիսի Շէֆի վէ միւսթանթիզ խալիլ վէ գայմագամը սապրգ Ահմէտ Բիղա էֆէնտիլէր, մուզաեիրի զանուն հարէքէթլերինտէն տօլայը թահթը մուհաքէմէեէ ալընմըշլար տըր։

Սէլանիք պէլէտիեէսինին պու սէնէ ֆազլա վարիտաթը օլան 3000 լիրա իլէ կէչէն սէնէ ֆազլա վարիտաթընտան վէ իեանէի էհալիսէն թէրաքիւմ իտէճէք ազչէ իլէ էրքէք վէ զատընլարա մախսուս պիր խասթախանէ ինշասընա պաշլանմըշ տըր։

Տիւն սապահ Տէրսատէթտէն Օտասա հարէքէթ իտէն «Վինզէնցօ Ֆլորիօ» նամվաբօր, օրթալըգ սիս օլտուղունտան եօլունու շաշըրարագ Սթէնիատա զարաեա օթուրմուշ իսէտ, իմատատա կիտէն վաբօրլար թարաֆընտան եիւզտիրիլէրէք եօլունա տէվամ իտէպիլմիշ տիր։

Ինկիլթէրրա տէվլէթինին 12 դրթա զըրհլըսը իլէ, 2 գրթա ավիզօ վարօրունատան միւրէքքէպ Պահրը սէֆիտ տօնանմասը, էվվէլքի կիւն Պօտրումլիմանընա միւվասէլէթ իյլէմիշ տիր։

«Սատատէթ» զազէթասընա եազըլորընա կէօրէ, Պէրլատա Բէժի դօլմուլարընտան, Հասան վէ Միւրթէզա վէ Իսրահիմ նամ շախսլարընն, ալաֆր. մայիսին 28ինճի կիճէսի Լինճանօս լիմանընա կիտէրէք, Բանաեօթ վէ Սթամբիւլին գաեբէլարընը պասրպ, մէվճուտ բարալարընը զասպ վէ արգատաշլարընատան Տիմիթրիսի գաթլ իլէ ֆիրար իմիշլէր իսէտ, մահէլլինճէ իճրա գըլընան թաապրպաթ վէ թէհարրիսաթը չէտիտէ նէթիճէսինտէ աէրտէսթ իտիլմիշլէր տիր։

Մաքրուհի Գ. Կիւմիւշճեան խանինտէ 22 չաղլարընտա պիր գըզ, էվվէլքի կիճէ Պէշիկթաշտա խանէսինտէքի սարընճա աթըլարագ, քէնտի քէնտինի թէլէֆ իթտիկի իշիտիլմիշ տիր։

Եանեա վիլաեէթի տախիլինտէ, Լէնդօվիք գազասընա թագի Տէրմար գարիեէսի էհալիսինտէն եաշարընն խանէսինտէ միւսաֆիրէթլի պուլունմագտա օլան Քէսարագա զարիեէի Հալիմ իլէ ըէֆիզի Պայրամին ուլգուտա օլտուղլարը հալատէ, Պըրէշթանը բեաղիմ վէ խրամէթքեարը Մալիք վէ իսանէ սահիպի եաշար վէ օղլու եազուպ վէ գօմշուսու Ասըմ թարաֆլարընտան, Հալիմին գաթլ վէ Պայրամին ճէրհ օլունտուղու, վէ մէրգումունուն մաղնունիեէթլէ թահթը թէվգէֆէ ալընարգլարը պիլտիրիլմիշ տիր։

Բրիշթինատա սաքին Զէքէրիա նամընտա պիրինին դաեիմբէտերի խալիտ նամքիմէնէ, կիճէլէրին խանէսինտէ օթուրուր, վէ պիր պուչուգ եաշընտա գըզընը տա գուճաղընտա թութարքէն, տամատը մէրգում թարաֆընտան քէնչիրէտէ աթըլան գուրշունլա գաթլ իտիլտիկի, վէ պու արա չօճուղուն տա էլինին պիր բարմաղը գուրշունտան գօրտուղու, վէ դաթիլին տախի տէրճէնթ իտիլտիկի Իւսքիւպտէն եազըլըեօր։

Պաղէատին Բուս օրթօտօքս չիրքէթի իճթիմաընտա դրատի օլունան բաբօրա նաղարէն, չիրքէթի մէղքիւրէնին 980 ատէտէ պալիղ օլմուշ օլան ազալարը միւանընտա, Բուսիա իմբէրատօրու իլէ իմբէրատօրիցասը, վէ խանէտանը իմբէրատօրիեէ մէնսուպ օլան 15 ադա, վէ հէման քեաֆիֆէյի օրթօտօքս բէհասիյին պուլունմագտա, վէ չիրքէթին սէրմաեէսի պիր միլեօն բուպլիեի իմէճավուղ իյլէմէքտէ իմիշ։

Մէրսին-Ադանա-Թարսուս չըմէնտֆէր խաթթընն, 1891 սէնէսի հասըլաթը ումումիսի, 23,911 լիրաեա պալիղ օլմուշ տուր։

ԻԱԼՈՒՇԻՆԷ

ԶՈՒԻՑՑԵՐԻՈՒ ՀԻՒԲԻՄԷՓԻ

«Էղէրչիթօ» նամ պիր Իթալեան դաղէթասը, եադընտա «Նէօթրալիթէ Սիւիս» եանի Զուիցցերիա պիթարաֆիլըղը նամլյա պիր բիսալէ նէյը օլունաճաղընը իսպար իթմէք, վէ պու բիսալէտէ Զուիցցերիանըն թէպէտիւլաթը բօլիթիդբյէ վէ ասքէրիէօի հասէպիյէ, պու պիթարաֆիլըղը լաֆղը, պիմանէտ հիւքմինտէ գալբպ գելմասաղընը թէոդրդ իթմէք էսասը իւզերինէ պինաեի միւլահազամթ խոիլէճէկինի պէեան իյլէմէքտէ տիր։

Զուիցցերիանըն էմրի միտաֆասընը, տահա միւէսսիր պիր սուրէթտէ վազ իթմէք մագսէտիյէ վուգու պուլան պիր թէպէտիւլաթն նէթիճէսի օլարադ, պիթարաֆիլըղա իսալել կէլմէսի անլամադը պիր ազ միւշքիլ քէյֆիեաթտան տրը։ Բիսալէեի մէզքիւրէ մուհարիբի, Վիէննա մուահէտէսինին Զուիցցերիա պիթարաֆիլըղընը թասդիգ իտէն մատտէյէրինի թէքրար ալէթթէքրար օգչեուպ Թիւրէն ահանամէսինի տախի նազարը միւթալէատան կէչիրսե, պիթթապի օ հօլտա միւլահազաթտա պուլունմադ իտի։

Բիսալէ մուհարիբի, հուգուգու ումումիեէի տիւէլիեէտէն մաատուտ օլան պու պիթարաֆիլըղն մախպուսաթճա մէվզուու մուհավէրաթ օլամաեաճաղընա գանաաթ հասել իթմէլի տիր։ Թէքմիլ Զուիցցերիա դաղէթալարը, բէք տէ հիւսնի նիեաթա մէպնի թահրիր իթմիշ օլմաեան, վէ իսմինի կիղէմիշ օլան իթալեալը մուհարիբիրինին չու բիսալէսի ալէյհինէ, բրօթէսթօ իտիեօրլար։

«Նուվէլ Կազէթ տը Ցուրիխ» նամ Ցուրիխ դաղէթասը, բիսալէյի մէզքիւրէնին Զուիցցերիա իչին պիր աէրս վէ մէմլէքէթին էմրի միւտաֆասը խուսուսունտա մէռայի ու իդտամաթընա պիր դաթ տահա դուվվէթ վիրմէք իւզրէ, պիր սէպէպ օլտուղունու պէեան իտիեօր, Մէզքիւր բիսալէտէ միւնտէրիճ օլան պու թէհտիտ, քեաֆիֆէյի Զուիցցերիալըլարընը դայբէթի միլլիեէսինի, ֆէվդէլատէ թէկեիա իթմէքտէ տիր։

Տիկէր Թարաֆտան «Ժուրնալ տը Ժընէվ» նամ ճինէվրա դաղէթասը, տահա զիեատէ չիատէթլի պիր սուրէթտէ պէրվէճհի աթի եազըեօր։

«Պիզիմ պիթարաֆիլըղըմըզ պիզիմ իչին հէմ պիր իմթիեազ, վէ հէմտէ պիր վազիֆէ տիր։ պիզիմ քեաֆիֆէյի էվրօբա տէվլէթլէրի միսիլլու, թէտարիքեաթը հարպիեէտէ գուսուբ իթմէեիպ պիր միլլէթի միւսէլլահա օլմադըլըղըմըզ, վէ պունուն իչին այրը ֆէտարքեարլըգլար ալթընա կիրիպ պիր թադըմ իսթիհքեամաթը ճէտիտէ ինչա վէ թէնսիգաթը ասքէրիեէ վէ էնվաի ասքէրի մանօվրալար իճրա վէ սիւրաթլը աթէչ իտէր թիւֆէնքլէր միպաեէա իթմէքլիկիմիզ, մահդա հուսուսուսմուզուն հէր հանկը ճիհէթինտէն վուգուսպուլաճաղ թէարրուզաթա մուգավէմէթ իթմէք իչին, գարուլարըմըզ հէր քէսէ գարշը գաբալը օլաճաղը կիպի, դան տէօքմէքսիզին քիմսէ պիզիմմէմլէքէթէ աեադ պասմաեաճաղ տրը։

Զուիցցերիալըլարը պունճա թէտարիքեաթը հարպիեէ իճրասըյա իսթիեարը մէսարիֆի քիւլլիեէ իմմէլէրի, իլերուտէ վուգուի միւհիմմիլ օլան պիր մուհարէպեեէ գարշը միւտաֆէաեի միլք ու վաթան ուղուրունա օլուպ, իմթալեատա նէյը օլունան «Էղէրչիմօ» դաղէթասընին նէյրինտէն ալէմի խասլէրտար իմմանկի բիսալէ Զուիցցերիա հիքիմէթի իլէ էհալիսինին պիր դաթտահա նազարը տիգ գաթընը ճէլպ իտէրէք, մէմլէքէթի զասմի ու թէսսիրի նագապիլ պիր հալէ գօյմադ իւզրէ թէտասպիրի լազըմէ իմթիհազ օլունմագտա օլտուղու, վէ խուսուսի իսթիհքեամաթա մէթանէթ վերիլէճէկի տէրքեար տրը։

ՂԱՐԻՊ ՖԱՃԻԱԼԱՐ

Լօնտրատա Լամպէթ նամ մահէլլատէ վազը պիր օթէլտէ, պու քէրրէ պիր ֆաճիա վուգուա կէլմիշ տիր։ Շէօյլէ քի, Ֆրանսըզ օլտուղլարը լիսան վէ հալլէրինտէն անլաշըլմադտա օլան սիւսլիւ պիր միւսիւ իլէ պիր մատամ, կէչէն սալը կիւնիւ մէզքիւր օթէլտէ իքի կիճէ իչիւն պիր օտա քիրալամըշլար։ Պունլարընը եէքտիկէրինէ կէօսթէրտիքլէրի մուամէլէտէ, շիւպհէեի մուճիպ պիր շէյ կէօրիւլմէտիկի հալտէ, չարշէնպիհ կիւնիւ օրթատա չըգմատըգլարընտան, եօրկունլուգ հալի իլէ միւթատալարընտան զիեատէ ուեուտուգլարը զանն օլունմադ իսէ տէ, պիր խալլի միւտաէթ կէչտիքտէն սոնրա չըգմատըղլարը ճիհէթլէ, ուշագլար կէօնտէրիլիպ գաբուլարը չալընմըշ տրը, սէս չըգմատըղընտան, գաբու զօր իլէ աչըլպ իչերիսէ կիրիլտիքտէ, գատրն իլէ էրքէքին, գարեօլատա եէքտիկէրինէ սարըլպ էօլտիքլէրի կէօրիւլմիշ տիր։ Գատրն ալնընտան ըէվօլվէր իլէ վուրուլմուշ, վէ էրքէք տախի թէլէֆի նէֆս իտիպ տապանճա հալէտա էլինտէ գալմըշ իմիշ։ Ճէնտարմէլէրինին վազիֆէթինէ պագըլըր իսէ, էրքէք էվվէլա ըէֆիդասընը վէ պատէհու քէնտի քէնտիսինի վուրմուշ տուր։

Պիր թապիպ չաղրըլպ, վէֆաթլարընը թասդիգ իյլէտիքտէն սոնրա, ճէնազէլերի լիճիլիմ մուտեէնէ, թէչհիզխանէնէ նագլ իտիլմիշ տիր։ Իճրա օլունան թէհարրիեաթի իւզերինէ, զուհուր իտէն պազը քեազըալարտան, մէրգում իլէ մէրգումէնին չոգտան պէրի եէքտիկէրինէ ալէտգա իմմիշ օլտուղլարը։ Վէ գատընըն էվէնմիշ օլուպ, աչըգը իլէ սուրէթի մէշրուէտէ թէքրար էվէնէմէեէճէկինտէն նաչի, հէր իքիսինին նէֆսլէրինէ սուլի գաստ իմմէկէ գարար վիրտիքլէրի անլաշըլմըշ տրը։ Թահդըգաթա նազարէն, էրքէք 28 եաշընտա, Բավէլ Բաքօթի նամընտա պիր ատէմ տիր։ Գատրն տախի Մարի Լատըլման իսմինտէ տիր։ Բարալարընը պիթիրմիշ օլտուղլարընտան, նազտարը չըգմաեըպ, պըրագտըգլարը և մէքթուպուն պիրի օթէլճի գատրնա եազըլմըշ, վէ խանէսինտէ նէֆսլէրինէ սուլի գաստ իմմէլէրինտէն տօլաեը աֆվը ըէճա իտիլմիշ տիր։ Պիր մէքթուպլարը տախի Լօնտրատաքի Ֆրանսա գօնսօլօսունա եազըլըպ, պազը թէալիւք վէ խըսըմարը պէեան օլունմուշ տուր։ Բօլիսէ եազըլան մէքթուպլարընտա, քէնտի քէնտիլէրինի թէլէֆ իմմաիքլէրի պիլտիրիլմիշ տիր։

* * *

Իրմիր ղազէթալարը տախի, կէչէն հաֆթա էօտէմիշտէ վուգու պուլան աթիտէքի ֆաճիաեը եազըեորլար։

Օսման նամընտա պիրինին զէվճէսի Անիշէ, հէր նասըլսա Հիւսէյին նամընտա պիր շախսըն իղֆալամթընա գաբըլարադ, մէրգումիլէ պիրլիքտէ ֆիրար իմմիշ իսէ տէ, մէզպուրէ Անիշէ պու տէֆա տա Հասան նամընտաքի տօսթուլարաֆընտան գուրուլան հիյլէեէ թուլարադ, Հիւսէյինի թէրք վէ իքինճի աչըգըյլա ֆիրար իմմիշ օլտուղունտան, վէ զէվճի Օսման իսէ Անիշէի արամադտա պուլունտուղունտան, բէֆգաթընտա իքի նէֆէր արդատաչը օլտուղու հալտէ, Հասանըն խանէսինէ կիմմիշ, վէ օրատա Հիւսէյինէ թէատիւֆ իյլէմէքլէ, տէրհալ գուրչունլա մէրգումու վէ մուախիէրէն Հասանը գաթլու թէլէֆ իմմիքտէն սոնրա, մէզպուրէ Անիշէի ալըպ, էօտէմիշ հիւքիւմէթինէ թէսլիմ օլմուշ, վէ տէրհալ իքիսի տէ հապտա աթըլմըշ տրը։

ՄՕԶԱՅԻԳ

Թէպտիլի հավա հէր հալտէ սըհհէթէ ֆաեիտէլի իսէտէ, գալիտ մէտարիֆլէր իմմէկէ իդթիտարլարը պուլունմաեան ֆամիլեա սահիպլէրինէ իսէ գաեէթ մուզիր տիր։ Մալիմ տիր քի «Եօք» լուղէթինին, գատրն զիմբէսի ինտիտտէ մանէասը եօք տրը, սէֆ հաթ վէ տարաթա օլան թապիի մէյլլէրի, եէք տիկէրի թէչվիք իտիեօր, վէ իչթէ էքսէր գատրնյարընը չու հալի զէվճ ու զէվճէ մագէյինինտէ տիրլիքսիզլիք հասել իտէրէք, խանէլէրինին չիրագէսինի իիլալ իտիեօր։

Պու տէտիկիֆիզ միսալ օլմադ իւզրէ, պիր գարը գօճա մագէյինինտէ ճէրէեան իտէն տթիտէքի մուպահասաեը տէրճ իտէրիզ։

— Բարիրինկուն ձեզ... սա տոպրակը առ։

— Էնկինա՞ռ ես առեր։

— Չէ, խոշոր բանճար գտայ, վէկ երկու օխա առի։

— Աման գուն ալ, բանճարս ալ պա՞ն է օր առեր ես։

— Թուրչուսը ֆէնա՞ մը օլուր... Աղաունի նէրտէ՞ տիր։

— Առտուընէ մինչօք իրինկուն պատ-

)(6)(

ԿԵՆԱՑ ԽԱՂԵՐ

ՀԵՂԻՆԱԿ. — Յ. Մ. ՀԱՅԵԱՆ

Այս թրմռակ ձայնը, երիտասարդ սպային որսին մինչև խորը հնչեց, սակայն աչքերը կը մթագնէին, մի քանի անկմանալի խոսքեր մրմռաց, զօրութիւնը տակաւ կըսպառէր, Եւփիմի թեւին յենած խուցը մոնելով հաղիւ թէ բազմոցին վրայ նստաւ. նուաղելով կռնկի վրայ ինկաւ։

— Հայր իմ, սոսկալի վէրք մը բացուած է գլխին վրայ։

— Օ՜ֆ աղջիկս, շատ ծանր կացութեան մէջ ենք, եթէ մեռնի. Աստուած իմ. ի՞նչպէս պիտի արդարացնենք ինքզինքնիս։

Եւփիմէ զգաց որ հօրն առարկութիւնը ճիշդ էր։

— Այսու հանդերձ յաւելցուց Մուրատճա, չենք կըրնար թողուլ որ այսպէս անօգնական մեռնի այս երիտասարդը։ դժբաղդաբար ես անկար եմ և այժմուրիչ մարդ ալ չիկայ։

— Ահա ես կամ բարի հայր։

— Դո՜ւ. բայց նախ պէտք է վէրքը մաքուր լվալ արեան տեսքը նուազցուցի պիտի բերէ վրադ։

— Ես քու աղջիկդ եմ հայր, հիմայ պիտի տեսնես ըսելով պատրաստուեցաւ խուցէն դուրս ելնել։

— Ո՞ւր կերթաս հարցուց հայրը։

— Հորէն ջուր քաշելու։

— Նախ և առաջ իմ սաւանս բեր, և շորս մատի չափքով շերտ շերտ կտրէ և այդ կտորներն իրար կարէ։

Եւփիմէ հօրն ըսածը ճշդիւ կատարեց և կռնքը ջուր լեցնելով, խուցը բերաւ, յետոյ հօրն հրահանգացն համեմատ, վիրաւորեալը մինչև կէս մէջքը հանուեցուց և անյողդողդ կերպիւ նորա լայն վէրքը լաւ մը լվաց. ջուրին զովութենէն երիտասարդը աչքերը բացաւ, և հաղիւ լսելի ձայնով մը ջուր ուզեց։

— Գաւաթը կէս լեցուր ըսաւ Մուրատճա և քիչ մը տաք ջուր խառնէ, յետոյ սա վերի դարակը չէ՞ մը եթէր կայ. տասը կաթիլ կաթեցուր գաւաթին մէջ այնպէս տուր։

Եւփիմէ այս ամենը կատարելէ յետոյ, գաւաթը երիտասարդին բերնին մօտեցուց, որ երախտագիտական հայեացք մը ուղղելով, ջուրն անյագ կերպով խմեց։

— Այժմ աղջիկս, սա անկիւնի բարցին ետին պզտիկ բանալի մը կայ, առ այն և գրքադարանիս մէջի փոքրիկ գզրոցը բաց բեր։

Շարժուն սանդուղէ մը՝ զոր խուցին մի անկիւնը դըրուած էր, առիքն ելաւ և վայրկեան մը յետոյ մահոնէ խիստ չքեղ գզրոց մը բերելով, հօրն առջև բացաւ որուն մէջ պէս պէս դեղորայք կային։

— Սա կապտագոյն սպեղանիէն մեծկակ լաթի մը վրայ լաւ մը ծեփէ, յետոյ այն լաթը վէրքին վրայ դիր և սաւանին շերտերովը վէրքը պատէ, գլխուն ներքևի բարցը վերցուս և վրան վերմակով մը ծածկէ։

Եւփիմէ այս ամենը կատարելէ վերջը հօրը մօտ կրակարանին քով նստաւ. հօրը դէմքէն, անհանգստութիւն մը ունենալը նշմարած էր։

— Հայր իմ ըսաւ անձկանօք, արդեօք այս երիտասարդին վիճակը ծա՞նր է։

— Եթէ մինչև վաղն առաւօտ ապրի, յոյս ունիմ որ ապաքինի, կէս ժամ վերջ տենդ մը պիտի ունենայ, այն ժամանակ ջրախառն քացախով ձեռքերն ու քունքը շփելու է։

— Պատուէրդ կէտ առ կէտ պիտի կատարեմ... հայր. ես մեծ յոյս ունիմ որ այս երիտասարդը քու շնորհիւդ պիտի փրկուի։

— Որչափ ստակ ունինք աղջիկս։

— Ութը Ռուպիէ, և ինչու՞ կը հարցնես։

— Վասն զի վաղն առաւօտ պէտք է բժիշկ մը կանչել զի մի գուցէ ապագային սորա ընտանիքը դանգատի թէ առանց բժիշկ կանչելու, սխալ դեղերով դարմանած ենք հիւանդը։

— Իրաւունք ունիս, վաղն առաւօտ մեր դրացի դարբին Մանուէլին կաղաչեմ որ բժիշկ մը բերէ։

— Բայց պէտք չէ գիտնայ թէ մեր տան մէջ վիրաւորեալ մը կայ։

— Կըսեմ թէ հայրս քիչ մը հիւանդ է։

— Ամենեւին, այն ատեն բարի մարդը զիս տեսնել պիտի ուզէ և այս միակ խուցին մէջ, ինձմէ առաջ վիրաւորեալ երիտասարդը պիտի տեսնէ։

— Իրաւ է ըսաւ խորհելով, յետոյ մէկէն ի մէկ, ահ գտայ վերջապէս ազատակեց. պիտի ըսեմ թէ հայրս ծաղկի հիւանդութեան դէմ ազդու դեղ մը գտած է, վարպետ բժշկի մը հետ խորհրդակցելու պէտք ունի, սակայն չուզեր որ բժիշկը խորհրդակցութեան համար կանչուիլը գիտնայ։

— Ազէկ մտածեցիր, ինչ որ է տար երկինք որ գլուխնիս փորձանք մը չիգար։

— Հանդարտ եղիր հայրիկ իմ, եթէ իմացուի, հաւատայ որ ոչ ոք պիտի այպանէ զմեզ խեղճ երիտասարդը թողէինք որ անօգնական մեռնէ՞ր։

— Ազէկ, բայց ստակ չունինք։

— Դասախօսութեան կերթամ այն պարոնին տունը։

— Այն հրեշի՞ն, որ քեզ այն անամօթ պառաջարկութիւնն ընելու համարձակեցաւ։

— Ազէկ գիտես որ իրեն արժանի քամահրանքը ընդունելէ յետոյ զդաստացաւ։

— Երբէ՞ք, չեմ ուզեր որ ինձմէ զատուիս։

— Ամէն իրիկուն դարձեալ քովդ պիտի գալամ։

— Ո՛չ, ո՛չ, տեղի կնտրեմ Առաքել Ամիրգային գրել, քան թէ զքեզ վայրկեան մը քովէս հեռացնել։

(Շարունակ.)

ներսէն ախճիկանը աֆախանները ելաւ, իրիկունան դէմ քովի Ուստիկին հետ սանկ քիչ մը պօստան կացին։

— Ի՞նչ է աս ամէն իրինկուն երկու ճահիլ մինակնին զըզ զըզ պօստան կերթան, աեանո՞ղը ինչ կըսէ։

— Մեղայ տուն ալ, զայէր աս տաքերուն տունը կը նստուի, ճահիլեն նէ...

— Ճահիլեն ամա, երկուքնալ կէնճ ախճիկներ, օր մը գլխուն փորձանք մը կայ նէ ի՞նչ պիտի ընես։

— Էյ սանքիմսահաթ մը տուաջ գեղ երթայինք տէ, աստ պօստանն ալ օրթայէն վերնար։

— Գե՞ղ մի երթանք ըսիր.. էյ թամամ, տէվէ նէ հալտէ տէվէճի նէ հալտէ։

— Զայէր աս տաքերուն հոս պիտի կենայի, գեղ կըսեմ՝նէ, Սարըեար էրկու օտա սուֆա մը կօգտէ։

— Էօյլէ եա, երկու օտա սուֆա մը լմնցաւ գնաց, մէյ մ՚ալ ինծի հարցուր քի ինչ հալի մէջ եմ, գաբուեը դըրըպ օտուն էտիեօրում, պիրտէ հավա թէպտիլինէ կէօթիւրմէլիլիմիշ։

— Ճիտիդ պարտքն է, էլպէթտէ օր պիտի տանիս..

— Ինանկ է, գեղ երթանք քի կէնէ թէյզէիդ թախրմը սօյով սօփով միսաֆիր գան ամիսներով կենան...

— Մութլախ սա իմին էթրաֆըս աշկիդ փուշ են, ախպօրդ տղան եկաւ կեցաւ նէ անոր պան մը չես ըսեր։

— Էյ չիմտի պու պունա ուրտո՞ւ.. ախպօրըս տղան եկաւ նէ, գիշեր մը կեցաւ, էրթէսի առտուն վար ինջաւ, թէյզէյիդ թախրմին պէս ամիսներով չը կեցաւ եա։

— Դա ի՞նչ խտար կեցան քի, Լուսաւորիչին եկան, Խաչին ինջան։

— Անդին ինչ ճնաց քի, երկու օր եառքն ալ մենք ինջանք։ չիմտի նէ՞ խաղրմ ուզուն լաղրրտը, աս տարի ալ անոնք թող Սարըեար տուն մը պռնեն քի մենք ալ իրենց միսաֆիր երթանք։

— Անոնք, աս տարի սդաւոր ենք, գեղ չը պիտի երթանք կըսեն կոր։

— Մենք երթանք նէ միտքերնին՝նը փոխեն։

— Միսաֆիր չիդայ տէյի դահէր խումխաբուլին պուճախները պիտի մընայի։

— Պէ կնիկ, միսաֆիրի համար չէ, գեղ մը երթալու համար քիչէն քիչ 30 40 ասկի պէտք է, խապաթ ես։

— Աման տուն ալ, ամէն իմիր չէ եա, տարին անդամմընէ, հէմ ճանըմ, քովի հոռմին կէնճ պիլէմ, էյէր օր կըսէ, Ադաւնիձա գէօյէ կիթմէզսէ հատա օլաճադ։

— Պօշ լաղըրտըլա՛ր.. էկէր հէր քէօյէ կիթմէյէնէրին հատա օլմասը լաղրմ կէլսէ Գումգաբուտա քիմսէ գալմազ։

— Զաթը ո՞վ ճնաց քի, Շաղիկենք կացին։ Նարթիկին տալը կնաց, էկող շարտու ինքն ալ տալոջը միսաֆիր պիտի երթայ, Սողոմոնենք կացին, Կիւլինեան, հարսը, աս տարի Պօեաճի գեղ կացին, զըստրլ Նէկտարենք պիլէ ծով մանալու համար աս ամառ Մալթեփէ կերթան կոր։

— Էյ պէ, էլ վերիր, վախիթ չունիմ կըսեմ կոր քեզի չե՞ս հասկնար կոր ագշամլաերն եօրկուն արկրն հեր քէշին տերտի քենտինէ էլ վերիր.. ըախիյին չիշին ուր է։

— Վարը խուլիին խովային մէջը դըրի օր պաղի։

— Ան մինչև հիմայ պաղած է տուն սա թեփսին չտկէ տէ մէկ երկու ըախի խմեմ։

— Թումաճան աղա, պանա՞ֆ գասուլեա խաչերեմ քիչ մը եաղ, իլիմն մայտանոզ ընեմ տէ մէղէ կընես։

— Հապա.. Կիւլիւք հանըմ, զէթին կայ նէ երկու հատ ալ զէթին տիր վըրան։

Թումաճան աղա օ ագշամը միւճատէլէնին պէօյլէ գօրայճա պիթմէսին՝տէն բէք զիհատէ մէնճուն գալտը։

Արտը իքի կիւն կէչտիքտէն սօնրա, Թումաճան աղա ագշամ իւղերի չարշըտան տէօնիւշինտէ, էվին բէնչէրէ բերտէլէրինէ չըդարըմըզ կէօրէրէք, չամաչըր երդաեօրլար զանընա զահիպ օլտու վէ գաբրեը վուրտը։

Գաբրեը աչան օլմատը իսէտ, գօնչուսը Բում գատընը բէնչէրէեի աչըպ տէտի։

— Թումանճան ակա, օնլար Սարիեարտա կէօց եարմիսլար։

— Նէ եարմըշլար, նէ՞ եարմըշլար...

— Սարիեարտա կիթմիսլէր, անախտարի թէյդէ խանումա պրաքմիսլար,

Թումաճան աղա ֆէվզ էլատէ հիատէթլէնտի իսէտ, իշէ պիրտիւրլիւ ագրլ էրտիրէմէտիկինտէն թէյդէ տուտունըն էվինէ կիմտի։ Օրտա խապէր ալտը քի օ սապահը Սարըեար Եէնի մահալլէսին՝տէ Մ.ին խանէսինէ կէօչ իթմիշլեր։

Տէվրի կիւնիւ ագշամ վարօրու իլէ Եէնի մահալլէյէ չըդըպ Մ.ին խանէ դա բուսուտնու վուրտու, վէ գաբու աչըլարագ իշերի կիրտիկինտէ մէրտիվէն պաշընտա էհլինի կէօրիւպ տէտի։

— Դա աս ինչ ապուր կերեր էք։

— Վա՛յ բարով եկար, աս գիշեր քէթլէրինտէ Մահպէյլեր Դատընլարը Գիւպիւ խմիյլէ մաարուֆ զանէթլէ ճէսիմ վէ զանէթլէ միւթէպէր պիր ուխուվէթ (ընկերութիւն) վարտը։ Մէգբիւր ճէմիյէթին ազալարընընը էքսէրի, էն պիւեիւք ֆամիլեալարընը գատընլարընտան միւրէթթէպ տիր։ Պու գատընլարընընիյէթ ու մագսէտլէրի, մահպէսլէրի կէղէրէք մահպուսլարընը հալլերինի կէօզտէն կէչիրմէք, վէ անլերին ֆամիլեալարընը գաբրմազ, վէ էօլէնլէրէտէ նէղարէթ իյլէմէքտիր։ Պուրատա պիրինին սալպ իտիլտիկինի խապէր ալտըզլարը կիպի, իշլերինտէն իքի վէ պաղէն տախի իւչ նէֆէրի գօշուպ կէլիրլեր, վէ մալիք պուլունտուգլարը հագգ վէ միւսատատ սահէսինտէ, էօլէն ատէմի թէֆթիշ վէ մուայէնէ իտէրլեր, եանընտա եալընըզճա գալտպիլիրլեր, վէ էկէր ֆամիլեասընա տահիր, եա սէօյլէնէճէք վէ եախսա իճրա իտիլէճէք պիր շէյ վար իսէ, քեամիլէն տերիւհտէ պիրլէ իճրասընա հիմմէթ իտէրլեր, -տէտի սիր Բօպէր Մ...

— Եա՛, աճա՛ելիպ, տիմէք տիր քի մէրգումէլերի եալընըզճա մահպուսլարընա եանլարընա պըրագմագլըգա մէէզունսունուզ, էօյլէ՞ մի, - տէտի Մ. Հարրիս։

— Էվվէթ, ֆագաթ, պիր խուսուս վար տըր քի զիհատէսիյլէ տիգգաթ օլունմազ իգթիզա իտէր, շէօյլէ քի, մահպուսլարընը էլլերի սէրպէսթ օլմամալը տըր, եանի պիր ֆէնալըգ եարմագլըգ գօրգու վէ շիւբհէսի պուլունմամալը տըր, - տէտիքտէն սօնրա սիր Բօպէր Մ... իլավէթէն տախի, -Մէրգուման գատընլար, քէնտիլերի թանըմասընլար իչին եիւգլերինտէ գալընճա պիր նիգապ պուլունտուզու հալտէ կէլիրլեր։ Վէ պի միւճրիմ սալպ իտիլտիքտէն սօնրա, էկէրչի թապիպլերին անը բարչալամամասը իգթիզա իտէր իսէ, կիտիպ ճէնազէնին եանընտա տուա իտէրլեր, չիւնքի ճէնազէ կիւնտիւզիւն տէֆն իտիլմէեիպ, անճագ կիւնէշ պաթտրգտան սօնրա տէֆն իտիլիր, - տէտի սիր Բօպէր Մ...

Պունլար գաբունուն էօնիւնտէ պու լաղըրտըլարը իթմէքտէ իքէն, Ֆրանսըզ իսէ էօլիւնիւն եանընա կիթմիշ իտի։

Զիրրի կէչէն գատընլար, մէրգումուն եիւգիւնէ պիլէ պաշմազսըզն քէնտի տուալարընա տէվամ իյլէմէքտէ իտիլէր։ Հալ պուքի իքի չօճուգլար, մէրագ իտէրէք պաշլարընը չէվիրիպ պագմագտա իտիլէր։

Ֆրանսըզ օլ հէնկամտէ օրանընն նիգամընա գարշը՞մը տըր տէկի՞լ մի տիր տսլա էհէմմիյէթ վիրմէքսիզին, էօլիւնիւն հիւգիւնիւ աշարագ, քիմսէլէր կէօրմէքսիզին պօյնունու մուահէնէ իյլէմիշ, վէ պիշարէնին եիւգլերիյլէ տիլինին չիշտիկինի, վէ տիլինին տիշարը տիւշտիւկիւնիւ, վէ պօյնունտա իբին եէրինին մօրարտըլընը, վէ հաթթա օրասընընը չուգուրլանտըգընը կէօրմիւշ իտի։

Վէ մէրգումմ քէնտու քէնտուեէ,

Օլ անտէ տիճարը չըգ՝ըլար, վէ սիր Բօպէր Մ... թէբրարէն զընպանընն գաբուտունու գաբատը։

6

Ֆրանսըզ իլէ Մ.Հարրիս վէ սիր Բօպէր Մ... հավլիեէ չըդտրլար։

Մէգբիւր հավլինին պիրուճունտա, տարաճըգ պիր կէչիտէ աչըլըր պիր գարու պուլունմազտա իտի։

Մէգբիւր կէչիտին պօեու օթուդվէ էնի տախի օն գատէմ օլուպ, վէ իւսթիւտէ աչըզ օլտուղունտան, ինսան պաշընը եօգարու գալտրրտրզընտա ըույի սէմանը՝էօրմէքտէ իտի, լաքին պու ճիւմլէ իլէ տախի, պաշտան պաշա, բէնճիրէ կիպի գալըն տէմիրտէն բարմազլըգ կէչիրիլմիշ իտի։

Մէգբիւր կէչիտին նէյէ գուլանըլըր օլտուղունու պիլմէյէն, հիչ պիր շէյ անլատամազ իտի։

Փարիսատէ օլտուղու կիպի Լօնտրատա տախի գանլը գաթիլլեր, վէ խըրսըզլար հայտուտլար պէյնինտէ, քէնտիլերէ մախսուս կիզի պիր լիսան պուլունմազտէտիր։

Խըրսըզ վէ գաթիլ թազրմարը, մէգբիւր կիզլի լիսանլարընը՝յա, օլ տարաճըգ վէ իւզերի տէմիր բարմագլըգը մահէլլէ «Գուշ գաֆէսի՝ թէսմիյէ իյլէմէքտէ իտիլեր։

Մէգբիւր կէչիտին նիհայէթինտէ տախի գօճա քիլինտլէր իլէ գարատրմըշ պիր տէմիր գարու պուլունմազտա իտի։

Կէգիճիլեր հէնուզ մէրագ իտիպտէ սիւալ իթմէզտէն եվվել, սիր Բօպէր տաեիմա տէրքեար օլան չէվգ ու զայրէթի իգթիզասընճա՝ վէ երինէտէ կիւլիւպ մէսրուր օլարագ, ժահէլլա մէզպուրը հազ գընտա տախի իյզահաթա գալգըշտը, տէրհալ մէգբիւրը գարուեու տախի աչտը, իշերու կիրտի, վէ արգատաչլարընա խիթապէն։

— Իշթէ պու բասրտա մահբէմէյի ճինաեէթ տիր, - տէտիկիյլէ պէրապէր, պիրէր պիրէր հաքիմին, միւատաիի ումմմինին, ժիւրիլերին, ավոգաթլարընն վէ մազնունլարընը մահէլլէրինի իպրազ իյլէտիքտէն սօնրա, Մ. Հարրիստէն թարաֆատա տէօնէրէք,

— Էկէր պիր մազնունուն սուչսուզլուղունա գալար վիրիլիր իսէ, չու գարշըտաքի գարուտան տիշարը չըգարըլըր, - տիսէլէք պիր գարու կէօսթէրտի։

— Եա՛, լաքին, միւճրիմիկինէ հիքմ ու գարար վիրիլտիկինտէ՞ նէրքէտէն տիշարը չըգարըլըր, - տէտի Մ. Հարրիս։

— Շու չիմտիքի կիրտիկիմիզ գաբուտան չըգարըլըր, - տէտի Բօպէր։

Պունու իշիտինէ Մ. Հարրինին իւղերինտէ պիր էսէրի տէհշէթ հասըլ օլմաեա պաշլատը։

Պատէհու կէրի տէօնէրէք թէքրարէն «Գուշ գաֆէսի» թէսմիյեէ օլունան տար կէչիտէ կիրտիլեր։

Զաթէն կէլտիքլերի վագըթտա, պիլթարաֆըն տիմարը էօքթլէրինտէ Մահպէյլեր Դատընլարը Գիւպիւ խմիյլէ մաարուֆ զանէթլէ ճէսիմ վէ զանէթլէ միւթէպէր պիր ուխուվէթ (ընկերութիւն) վարտը։ Մէգբիւր ճէմիյէթին ազալարընընը էքսէրի, էն պիւեիւք ֆամիլեալարընը գատընլարընտան միւրէթթէպ տիր։ Պու գատընլարընընիյէթ ու մագսէտլէրի, մահպէսլէրի կէղէրէք մահպուսլարընը հալլերինի կէօզտէն կէչիրմէք, վէ անլերին ֆամիլեալարընը գաբրմազ, վէ էօլէնլէրէտէ նէղարէթ իյլէմէքտիր։ Պուրատա պիրինին սալպ իտիլտիկինի խապէր ալտըզլարը կիպի, իշլերինտէն իքի վէ պաղէն տախի իւչ նէֆէրի գօշուպ կէլիրլեր, վէ մալիք պուլունտուգլարը հագգ վէ միւսատատ սահէսինտէ, էօլէն ատէմի թէֆթիշ վէ մուայէնէ իտէրլեր, եանընտա եալընըզճա գալտպիլիրլեր, վէ էկէր ֆամիլեասընա տահիր, եա սէօյլէնէճէք վէ եախսա իճրա իտիլէճէք պիր շէյ վար իսէ, քեամիլէն տերիւհտէ պիրլէ իճրասընա հիմմէթ իտէրլեր, -տէտի սիր Բօպէր Մ...

— Եա՛, աճա՛ելիպ, տիմէք տիր քի մէրգումէլերի եալընըզճա մահպուսլարընա եանլարընա պըրագմագլըգա մէէզունսունուզ, էօյլէ՞ մի, - տէտի Մ. Հարրիս։

— Էվվէթ, ֆագաթ, պիր խուսուս վար տըր քի զիհատէսիյլէ տիգգաթ օլունմազ իգթիզա իտէր, շէօյլէ քի, մահպուսլարընը էլլերի սէրպէսթ օլմամալը տըր, եանի պիր ֆէնալըգ եարմագլըգ գօրգու վէ շիւբհէսի պուլունմամալը տըր, - տէտիքտէն սօնրա սիր Բօպէր Մ... իլավէթէն տախի, -Մէրգուման գատընլար, քէնտիլերի թանըմասընլար իչին եիւգլերինտէ գալընճա պիր նիգապ պուլունտուզու հալտէ կէլիրլեր։ Վէ պի միւճրիմ սալպ իտիլտիքտէն սօնրա, էկէրչի թապիպլերին անը բարչալամամասը իգթիզա իտէր իսէ, կիտիպ ճէնազէնին եանընտա տուա իտէրլեր, չիւնքի ճէնազէ կիւնտիւզիւն տէֆն իտիլմէեիպ, անճագ կիւնէշ պաթտրգտան սօնրա տէֆն իտիլիր, - տէտի սիր Բօպէր Մ...

Պունլար գաբունուն էօնիւնտէ պու լաղըրտըլարը իթմէքտէ իքէն, Ֆրանսըզ իսէ էօլիւնիւն եանընա կիթմիշ իտի։

Զիրրի կէչէն գատընլար, մէրգումուն եիւգիւնէ պիլէ պաշմազսըզն քէնտի տուալարընա տէվամ իյլէմէքտէ իտիլէր։ Հալ պուքի իքի չօճուգլար, մէրագ իտէրէք պաշլարընը չէվիրիպ պագմագտա իտիլէր։

Ֆրանսըզ օլ հէնկամտէ օրանընն նիգամընա գարշը՞մը տըր տէկի՞լ մի տիր տսլա էհէմմիյէթ վիրմէքսիզին, էօլիւնիւն հիւգիւնիւ աշարագ, քիմսէլէր կէօրմէքսիզին պօյնունու մուահէնէ իյլէմիշ, վէ պիշարէնին եիւգլերիյլէ տիլինին չիշտիկինի, վէ տիլինին տիշարը տիւշտիւկիւնիւ, վէ պօյնունտա իբին եէրինին մօրարտըլընը, վէ հաթթա օրասընընը չուգուրլանտըգընը կէօրմիւշ իտի։

Վէ մէրգումմ քէնտու քէնտուեէ,

ժամը թլախ կուգաս տէյի ըրախին ճուրը տրրի... Ադաւնի, չափուս հօրրդ բախիին թէփսին չտկէ տէ պէր... հատ մը թպխթապիթի չիկայ, հավան օր ըսես նէ ցորեկները ճամչենք կընար կոր պանարտանտերնիս անխտարի անուշ լեզուէ օր, սա կիտեսքի սիրաս ճղքեցին մէջը տըրին։

— Ատանք հասկցանք, բարան ո՞երկէ գտար։

— Թէրէլի Ֆուլանէյէն տուի։

— Թէրէլի Ֆուլանէն ո՞վ է։

— Դուն ալ չը գիտնայիր, ուր է ֆա թէֆէճուութին կընէ նէ։ պիլէզիկա ըռէհին տրի քսան մէճիտիէ տուաւ քսան հինգ մէճիտիէ կրեց։ չաբաթը մէճիտիէ մը պիտի տանք քսանըհինգ չաբաթէն պարաքերնիս չը մնար։

— Պռավօ պէ՛...

— Դա հապա ինչ ընէի, մոմատցիքի տուն վախիդ չունիմ կըսես կոր, ասանկ չաբաթը մէճիտիէ մը ըլլայ նէ քեզի ալ խօլայութիւն կըլլայ։

Պիչաբէ Թումաճան աղա, օլմուշա չարէ պուլունամաեաճաղընը տիւշիւնէրէք սիւքիւթ իտիպ, պու զաեիտ մէսարիֆէ տալի գաթլանտը իսէ տէ, բէք զիեատէ միւքէտտէր գալտը։

Իշթէ պու կիպի գատընլար, պիլմէքսիզին զէվճէրինի զարուրէթէ տիւշար իտէրէք, քէնտիլէրի տախի մաղտուր օլուրլար։ Հ.

ՊԱՍՐԱՏԱ ԵՈՒՄՈՒԻՃԱԳ ԽԱՍԹԱԼԸՂԸ

Պասրա ճիվարընտա պազը աշիրէթլէր միեանընկոտա, հիւքմինի իճրա իյլէմէքտէ պուլունան եուսուրճագ խասթալըղընըն թահգըդը զըմընտա խասթա

լեզ օլան մահելլերէ կէօնտէրիլմիշ օլան Պասրա սըհհիեէ թապիպի տօգթ. Կազալէ էֆ. թարաֆինտան 25 մայիս թարիխի իլէ ալընան թէլեգրաֆնամէտէ, մէզքիւր խասթալըգ պաշ տաղըսը վէ զաաֆիեէթ վէ հէրարէթ իլէ պաշլաեարադ, գօլթուգ վէ պօեան էթլէրինտէ գըրմզիիմսի նօգթալար զուհուր խալէմէքտէ, վէ ֆագաթ խասթալըգ ղաեէթ հաֆիֆ սուրէթտէ հիւքմինի իճրա իլլէմէքտէ օլուսզուսնատան, թութուլանլարտան պիր չօճուղուն եաթաղա պիկէ եաթմաղա իհթիեաճ կէօրմէեէրէք, աեադ իւզերինտէ կէզինմէքտէ օլտուգլարը, վէ միւսամիլէյհ թապիպտէն կելէն տիկէր պիր թելեկրաֆնամէտէ տաթի, մալիսին 23ինճի կիւնիւ մէզքիւր իլլէթտէն հիչ պիր թուլթուլան օրմաերգ, էսկի թուլթուլանլարտան եալընըզ 4 քիչի վէֆաթ իթմիշ, վէ խասթալըզըն սիրաեէթ իթմիչ օլտուղու Հաճճամ, Գրիչան նամ աշիրէթլէրինին պաղը էշեա վէ դուլիպէլերի եաղլարադ, պէտէլլերինին հիւքիմէթի մահէլլիեէ թարաֆընատան իթա գըլընաբզը, վէ խասթալըզըն եաերլմամասը իչին իյճապ իտէն թէտիրլերին գարարլաշըբբլարը իչար օլունմուշ տուր։

Մէզքիւր խասթալըգտան տօլաեր կէրէք Պասրա վէ կէրէք Գըրմզը տէնիզ միւֆարէտաթը Մըսրտա գարանթինաեա վագ իտիլմիշ տիր։

* *

Գօլէրատան սոն իչ կիւն զարֆընտա Մէշհէտտէ 190 քիչի վէֆաթ իթմիշ իսէ տէ, մէզքիւր իլլէթ էվվէլքինէ նիսպէթլէ աղալմաղտա իմիշ։

ՏՕԹԼՕՌ ՃԷԼԱԼԵՍԱՆ ԷՖԷՆԴԻ

Թէտավիի խուսուսի, իլլէթի էֆրէնտիէ, վէ ալէաթը թէնասիւիէեէ տաեիր։

Գալաթատա քէօբրիւ պաշը, նիւմէրս 5։

ԹԷՎՖԻՔՀԱՖ

Էնգարէ վիլաեէթի մէրքէզ պիտաեէթի մահքէմէսի ճէզա տաեիրէսի բէյիսլիկինէ, վիլաեէթի միւշարիլէյհա մէրքէզ պիտաեէթի մահքէմէսի միւտաեիի ումումի մուավինի, Մուսթաֆա Ֆէվզի էֆէնտին, վէ մէզքիւր մուավինլիկէտէ, ճէզաեիրի պահրը Սէֆիտ վիլաեէթի մէրքէզ պիտաեէթի մահքէմէսի միւտաիի ումումի մուավինի Իզզէթ էֆէնտինին, վէ անըն եէրինէ տէ, Էնգարէ վիլաեէթի մէրքէզ պիտաեէթի մահքէմէսի ճէզա տաեիրէսի բէյիսի Իզզէթ պէյին նազը մէէմուրիեէթինէ,

Զիրաաթ իտարէսինտէ պիր հէյեէթի ֆէնենիէ թէշքիլի իլէ, միւտիրիեէթինէ Սէլանիկ զիրաաթ միւֆէթիշի սատ. Երամ էֆէնին թաեինինէ, իրատէի Սէնիեէ չէրէֆսուտուր պույրուլմուշ տուր։

Սուրիա միւթէսարանընատան սատ. Հապիպ Մութրան էֆ.էէ, բիւթպէի միրիմիրանի թէվճիհ պույրուլմուշ տուր։

ՆԻՇԱՆ

Ցինճի օրատուլի Հիւմաեուն գօմանտանը ֆէրիգանը քիրամէն սատ. Վէհպի բաչա հազրինէ, Զինճի բիւթպէտէն Օսմանի նիշանը իհսան պույրուլմուշ տուր։

ԻԼԱՆ

Խարիճիեէ նէզարէթի ճէլիլէսի թահրիրատ գալէմի խուլֆասընատան էմին պէյին 307 սէնէսի չէհրի քանունու էվվէլի մուաշը օլան 600 զրուշու միւթէղամին 2336 նումէրօլու սուրէթի զայի օլմուշ, վէ զայի օլան սուրէթ եէրինէ մումանիէյհէ պիր տիկէրինին իթասը մուգարրէր պուլունմուշ օլմաղլա, շաեէտ պու զայի օլան սուրէթի պուլան, թալիխը իրանէն իմիպարէն 15 կիւնէ զատար խարիճիեէ մուհասէպէ գալէմինէ թէսլիմ իթմէզ տէ, ատէն սոնրա մէզքիւր սուրէթին քէնդիսէ լէմեէքիւն հիւքմինտէ օլաճաղը իրանօլունուր։

25 մայիս 1892

ՍԱՐՊԱՆԻՏԱԿ

ԴԱԼԱԹԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

1892 Մայիս 30, սաաթ 2½

Էսկ. Ռամ. միւալէտտէլէ. սէրի Տ		
Տիւն ապշամ գափանը.	22	16½
Պու սապահ աշըլտը. . .	22	16½
Տիւն էն եիւքսէք Ֆիեաթ	22	18
Տիւն էն աշաղը Ֆիյաթ.	22	12
Սէրի Ա . . . . ի. Լ.	50	¼
» Պ . . . . » »	28	⅛
» Ս . . . . » »	20	31
Թահվիլաթը Օսմանիյէ. .	83	20
Էն եիւքսէք Ֆիեաթ . .	83	15
Էն աշաղը Ֆիեաթ . . .	82	35
Թասֆիյէ.	17	20
Շըմէնտըֆէր . . . . Ֆր.	85	
Օպլիգասիօն Թրամ. գ. ք. Ֆր.	505	
Իսթիլանճ 8 կիւնէ. Լ. Ս.	337	50
» 1 այա . »	650	
Գօնսօլիտ ըէբօրու		
Օսմանիյէ » . . Լէյբօր		
Շըմէնտըֆէր » . . Տէբօր		

ԱԳՕՍՏՈՍ ԱՄԻՍ

Իսթանպոլ պանգասը Ի. Լ.	4	35
Սօսիէթէ ժէնէրալ. . »	4	22
» Օթ. շանժ է վալէօր »	4	20
Գրէսի ժէնէրալ օթօմ. Լ. Ս.	7	35
Թրամվայ.	5	72
Ըէժի . . . . . գ. ք.	16	22

ԼՈՒՆԱՆ ՖՕՆՏՕԼԱՐԸ

Իսթիգրազ 5% . . . . Ֆր.	412	
» 4% . . . . »	4'6	
Պանգ Նասիօնալ . . . . »	418	
Լօրիօմ . . . . . »	98	

ԱԴԱԼ ՖԻՍԱԲԼԱՐԸ

Օրա մը. 100 զզ. տան Դզ. Փ.		
Մթա Ամիտիյէ	108	2
Մէթալիք	97	30
Պէլճիք	102	
Սաքսոն	102	20
Ինկիլիզ լիրասը	110	5
Ֆրանսըզ »	87	22
Հոլ	89	25
Գարալսն գաեիմէսի . . .	8	77

ԳԱՄՊԻՕ

Լօնտրա	109	15
Փարիս	23	7½
Ֆրանգ		
Ֆիորին	10	85
Մարգ		

ՏԻՇ ԹԱՊԻՊԻ

ՊԵՏՐՈՍ ԷՖԷՆԴԻ ԳԱՍԱՊԵԱՆ

Գասապեան էֆ. բէք գօլայլըգ վէ մէհալէթի իւզրէ տիչ չէքմէքտէ, չիւրիւք տիշլէրի տօլտուրմագտան, վէ կէրէք թէքմիլ օլարադ, վէ կէրէք պիր գաչ բարչատան իպարէթ օլտուղու հալտէ, վէ հաթթա պաղչ տիշլէրին քէօքլէրի չըգմամըշ պուլունտուղու թաղտիրտէ, կիւզել կիւզել տիշլէր եարբպ վագ իթմէքտէ, վէ սալանմաեա պաշլաեան տիշլէրի գավելչտիրմէքտէ, վէ տիչ աղրլարընը վէ նէֆէս գնգուլարընը քէսմէքտէ տիր։

Էֆէնտիի միւսամիլէյհ Իսթանպոլտա Բարմաղ գարուտա Պոլմումճուլարտա վագը Շաքիր էֆ. խանընտա 1 Նիսանէրօլու օտատա պուլունարադ, միւրաճաաթ իսէն գամիլարը մէճմուն իսէճէկլիին իլան ու պէեան իլլէմէքտէ տիր։

—Պու ատէմ կէրչի բէք կիճլիւ վէ գուվվէթլի պիրի տէկիլ իմիշ իսէտ, պու ճիւմլէ իլէ տախի իբին սըզ ըշտըրմասընա, եէտի սէքիզ տաղ ըգա տաեանտրգտան սոնրա էօլմիշ տիր, տիմէք տիր քի, պիզիմ Ճոն Գօլաէն ասըլտը ղընտա, տահա զիեատէ տաեանապլէճէք տիր, -տէյի տիւշիւնմիշ իսէ։

Պունու պէօյլէ տիւշիւնէրէք Ֆրանսըզ տիշտը չըգտըգընտա, սիր Բօպէր Մ... հալէա Մ. Հարրիսէ մալիւմաթ վիրմէքտէ օլտուղունատան,

—Օլ կէօրմիւկիւնիւզ իբի նէֆէր Դիւմթ-Օրիթալ մէքթէպի չակիրտանընա կէլինտիքտէ, մէզքիւր մէքթէպի, ալթընճը էտվարա գրալ ինչա իթմիրմիշ տիր, վէ օլ խուսուսա տաեիր տէրքնար օլան վագըալարտա մալիւմիւ ալնընղ տիր, - տէտի։

—Էվվէթ, էվվէթ, -տէտի Մ. Հարրիս քէնտի մէմալիքլէրի թաբիիինէ աշինա պուլունտուղունու իմա իտէր պիր սուրէթտէ սէօյլէեէրէք։

—Պուլունան վասիյէթմնամէ ահքնամընճա, մէքթէպի մէղպուրուն, ալիրսի նէնի վէ տիկէրի էվվէլճէ կէլմիշ օլան չակիրտաղրնատան իբի նէֆէրի, հէր տէֆա պիր միճրիմ սալպ իտիլտիկինտէ, կէլիպ պիր իբի սաաթ ճէնազէսի եանընտա տուրմաղտա աբրլար, -տէտի սիր Բօպէր Մ...

Նասըլ քի մալիմ տուր, Ֆրանսըզ, քէնտիսինի ինկիլիզճէնի չօղ ամլանամազ կիպի կէօսթէրմիշ պուլունտուղունատան, Մ. Հարրիս, սիր Բօպէր Մ...ին սեօյլետիքլէրինի, մէրգումա անլաթտրբրը։

Պատէհու, թէքբարէն ղընտանընը էօնիւնտէն կէչմէքտէ իբէն, սիր Բօպէր Մ... քէնտի միւսա ֆիբլէրինի,

—Իտամ իտիլմիշ պուլունան պիր միւճրիմի կէօրտիւնիւզ, չիմտի սիզէ պիրտէ իտամ իտիլճէճէք օլանը կէօսթէրէճէիմ, -տէտի։

—Ա՛, տիմէք տիր քի սալպ իտիլճէճէք պիր ատէմ տահա վարտը, էօյլէ՞ մի, - տէտի Մ. Հարրիս։

—Էվվէլ, - տէտի սիր Բօպէր Մ...

—Իտամընա նէ՞ վագըթ գալար վիրիլմիշ տիր, -տէտի Մ. Հարրիս։

— Տիւն, - տէտի սիր Բօպէր Մ...

—Մէրգումուն իսմի՞ նէ տիր, - տէտի Մ. Հարրիս։

—Պիլթօն, -տէտի սիր Բօպէր Մ...

—Անը՞ն ճիւրմիւնէ տիր, -տէտի Մ. Հարրիս։

—Ֆիլպըբն սգուարտաքի պանքէր Մ. Թօմաս Լիճինի էօլտիւրմէքլիք գասթինտէ պուլունան իշիմէ մէրգումտուր, -տէտի սիր Բօպէր Մ...

Մ. Հարրիս «պանքէր» լուղէթինի իշիմինճէ, պիր սուրէթի իսթիհզաքեարիտէ օլտուղու հալտէ կիւլիմսէեէրէք,

—Ա՛, ա՛, պիր պանքէ՞ր մի, օնա պանքէր սրֆաթը վիրմէքտէն իսէ, մուրապահանը սրֆաթընը վիրսէնիզ, մէկէրչի տահտ զիեատէ միւնասիպ օլմաղ մը, -տէտի։

Պատէհու սիր Բօպէր Մ... զընտանընն գարուսունու աչտը։

Օրատա պուլունան ըզպանտուտ Պիլթօն, զաեէթլէ սէրթ պիր չէհրէ իլէքէնտի եաթաղը իւզերինտէ եաթմագտա իտի։

Մէրգումուն էլլերի արզասը նա պիր դուշագ իլէ պաղլը իտի։

Վէ աեագլարընտա բուխաղը պուլունմագտա իտի։

Մէրգում խըշմ ու զազապընտան նաչի պաղրրըպ չաղրմագտա, վէ տիհանը քէօրիւրէրէք, իտամընա հիւքմ իթմիշ օլան հաքիմլերին ալեյհլերինտէ քիւֆր ու լանէթլէր օղումագտա իտի։

Ֆրանսըզ, մէրգումա տիգգաթլը պիր սուրէթտէ պագտը։

Պիլթօն մէրգումուն օլ պագըշը իւզերինէ պիրտէն պիրէ սուս օլտու։

Կէրչի Պիլթօն մէրգումու իւքտէֆա օլարադ կէօրմէքտէ իտի իսէտ, զանն իտէրսին քի պիրտէնպիրէ սիհիրլէնէրէք հաստէն զիեատէ միւթէէսսիր օլտու։

Սիր Բօպէր Մ... տէրքեաբ օլան չէն մէշրէպլիկի իւզրէ քէլամէ աղաղ պիրլէ մէրգումա խիթապէն,

—Էլմա՞սմ, թէհի եէրտէ նի՞չին պէօյլէ քէնտինիզի եօրուպ խարապ իթմէքտէսինիզ, ասըլմանըզ իչին տահա եէտի կիւն վարտը, չիւնքի, վիրիլմիշ օլան գնարար յունվարընն իքիսինտէ իճրա իտիլճէճէք տիր, - տէտի։

—Նի՞չին մի քէնտիմի եօրմագտաեըմ, անընն իչին քի էօլմէք իսթէ՛մէմէքտէեիմ, -տէտի հայգըրարադ Պիլթօն։

—Ասըլմագլըգտան տօլաեր պու մէրթէպէ հիտտէթէ, չիտտէթէ վէ մէրագա լիւզում եօգ տուր, ջիւնքի, ուզուն միւտտէթէ միւհթաճ պիր իշ տէկիլ տիր, եալընըզ չէնա տաղ ըգաճրգ գաբֆընտա սոն նէֆէսինիզի թէսլիմ իլէ դուրթուլուր կիտէրսինիզ, զիրա, պիզիմ ճէլլատ պաշը Դալգրաֆ բէք մէհարէթլի պիր զաթ աբը, օլ խուսուստա օլ մէրթէպէ քէսգին մէհարէթ իլլէմիշ տիր քի, թէքմիլ ինկիլթերրատէ էմսալի եօգ տուր տէնիլսէ ճաեիզ տիր։ Վէ հաթթա իպրաղ իտէճէկի ուսթալըգ տան պիզզաթ քէնտինիզին տախի մէմնուն զալաճաղընըզ պի իշթիպահ աբը, -տէտի սիր Բօպէր Մ... պիլա ֆիւթուր պիր սուրէթտէ սէօյլեեէրէք։

Սիր Բօպէր Մ...ին էֆքարընընճա, աբթըդ կէօսթերճէճէք միւթէնա պիր մահէլլ գալմամըզ օղտուղունտան, տիշարը չըգարագ կէրի տէօնմէքլիք թավզը թութտուղունու Ֆրանսըզ հիսս իյլէտիկինտէն, Պիլթօնա պիր տէֆա տահա պագտը, վէ կիպլի պիր իշարէթ վիրտի։

Պիլթօն տախի Իրլանտալիլարը կիպլի ճէմիյէթինէ տախիլ պուլունտուղունտան, պիթթաղի մէզքիւր իշարէթին ֆիբրինի անլատը, վէ տիւշարը իզթիրապը տիլ օլարագ պիր ա՛հը տէրուն չէքտի։